

Tržište drvnih proizvoda početkom II kvartala 1976. godine

Sažetak:

Na tržištu drvnih proizvoda došlo je do oživljavanja na širokom frontu. To je imalo za posledicu negde brži, negde sporiji rast cena. Najviše su porasle cene šperploča u Kanadi, a najmanje opet cene šperploča u Japanu. Visok porast cena u Italiji dobrim je delom bio posledica pada vrednosti lire. Potražnja u većini zemalja Zapadne Evrope i Severnoj Americi i dalje raste. Očekuje se da će se porast nastaviti i sledećih meseci. Rašće i cene, jer su prošle godine pale na nizak nivo. Mada postoje izvesni znakovi da bi na tržištu piljene građe četinaru u jesen moglo doći do ponavljanja nekih pojava iz 1973. g., a zbog toga i do narušavanja ravnoteže na tržištu, ipak se očekuje da će i izvoznici i uvoznici, u vlastitom interesu, učiniti sve da do toga ne dođe.

Izvesnu nesigurnost u predviđanju razvoja predstavlja fluktuacija kursa najvažnijih valuta. Ako se nastavi dosadašnji razvoj, to može imati nepovoljne posledice na razvoj spoljne trgovine, pa i spoljne trgovine drvenim proizvodima.

KLJUČNE RIJEČI: tržište drvnih proizvoda u svetu 1976 — potražnja i cene drva — trupci, piljena građa te furniri i ploče.

WOOD MARKET AT THE BEGINNING OF THE SECOND QUARTER 1976

Summary:

A revival has been noticed upon the wood market the consequence of which is sporadic higher or lower price increase. The highest rise in price of plywood was noticed in Canada and the lowest in Japan. Price increase in Italy was greatly influenced by high rate of lira decrease. The demand in a great part of West European countries and in North America has been on the increase which is expected to be continued in the future. Price increase would also take place just because of its low last year rate. In spite of certain signs that on coniferous sawn timber market the same situation as in 1973 might take place with autumn disturbing market balance the exporters and importers are expected to do their best in order to protect their own interests.

Uncertainty in development anticipation is caused by floating exchange rate of main world currencies. If the existing development is going on in the future it may cause unfavourable consequences in foreign trade development and even in foreign wood trade.

1. UVOD

Mere koje su vlade većine zemalja preduzele da se oživi privredna delatnost i smanji porast nezaposlenosti dale su početne rezultate već krajem 1975. g. To je najpre došlo do izražaja u SAD, gdje je bruto-društveni proizvod već u septembru i oktobru porastao za 11% u odnosu na prethodne mesece. Stopa rasta je krajem godine usporena, ali se očekuje da će ona u 1977. g. iznositi 6%, u poređenju s ukupnim padom od

3% u 1975. g. Preduzete mere dale su i u Evropi početne rezultate. Predviđa se da će stopa rasta bruto-društvenog proizvoda u zemljama Zapadne Evrope u 1976. g. iznositi oko 4%. Izuzetak će biti Velika Britanija, gde ona neće biti veća od 1%. Mere za oživljavanje privrede sadrže i oživljavanje stambene izgradnje koja je ujedno najveći potrošač drva. Tako, npr., broj izgrađenih stanova u SAD u 1976. g. treba da se približi 2 miliona, prema 1,200.000 u 1975. godini.

Oživljavanje u privredi dovelo je do postepenog oživljavanja na drvnom tržištu. To je u SAD nastupilo već u ranu jesen, a u najvećem broju zemalja Zapadne Evrope početkom 1976. g. Počevši od januara, došlo je do porasta cena. Već krajem marta taj je porast bio izražen na širokom frontu i obuhvatao je sve proizvode od drva. Najviše su porasle cene šperploča u Kanadi. Na tržištu građe četinarara, uočeni su neki znakovi koji bi u jesen mogli dovesti do reprize nekih pojava 1975. g. To bi ponovo moglo poremetiti ravnoteže na tržištu drvnih proizvoda.

2. PILJENA GRAĐA ČETINARA

Otvaranje tržišta za 1976. g. u Evropi počelo je s I ponudom »Eksportlesa« u Velikoj Britaniji, u januaru mesecu. Povišenje cena bilo je vrlo umereno i iznosilo je oko 7% u odnosu na cene iz poslednje ponude u 1975. g. Već u februaru došlo je do II ponude »Eksportlesa«. Zbog dobrog odaziva na I ponudu, cene su ponovo povišene za 8,6%. Cene CIF britanske luke bile su sledeće u funtama: Bor/ariš, u/s 76; Bor/ariš, IV klasa 58; Jela/smrča, u/s 61; Jela/smrča, u/s 58; V klasa, mešano 46. U stvari, cene su povišene za 4—5 funti po m³ u odnosu na I ponudu.

Ukupna prodaja na osnovu ove dve ponude iznosila je 1,5 miliona m³, od čega polovina otpada na I, a polovina na II ponudu. Polovinom aprila očekivala se i III ponuda »Eksportlesa« od oko 300.000 m³. Smatra se da će cene biti više od cena u II ponudi.

Posle I ponude u Velikoj Britaniji, »Eksportlesa« je ponudio piljenu građu i u Holandiji, SR Nemačkoj, Danskoj, Francuskoj i Italiji. U nekim zemljama, ponude su usledile ranije nego što se očekivalo. Izrazit primer za to je Danska. Cene su povišene približno kao i u I ponudi Velikoj Britaniji. Nešto više povišenje bilo je u SR Nemačkoj.

Ponude »Eksportlesa« bile su dobro primljene, i ponudene količine uskoro su rasprodane. Opšti utisak je kod izvoznika bio da su cene suviše nisko odmerene i da će se to popraviti u sledećim ponudama. Tako se i dogodilo. Uvoznici nisu delili to mišljenje, jer su smatrali da su cene »Eksportlesa« pridonеле stabilizaciji na tržištu i odvratanju skandinavaca od preteranih zahteva za povišenjem cena.

Neposredno posle II ponude u Velikoj Britaniji, »Eksportlesa« je nastupio i s II ponudom u SR Nemačkoj, i to sa 200.000 m³. Već na osnovu I ponude prodao je 200.000 m³. Cene su povišene za 7% u odnosu na cene iz I ponude. One su, FOB Lenjingrad, iznosile u DM: za jelu/smrču, u/s, široku 100 mm 330, u/s 115—117 mm, 220, IV klasa za sve debljine, bez 100 m/m 270 i V klasa 210. Ove su cene još uvek bile znatno povoljnije od švedskih i finskih cena. Razlika je iznosila oko 45 DM po m³.

Pored »Eksportlesa«, vrlo aktivni na tržištu bili su »Paged« (Poljska), »Ligna« (ČSSR) i »Export-

lemn« (Rumunija). Povišenje cena bilo je podjednako povišenju koje je izvršio »Exportlesa«. Krajem aprila »Exportlemn« je u SR Nemačkoj 50.000 m³ prodao po cenama koje su u proseku bile za 55 DM po m³ više od ranijih. »Paged« je u svojoj ponudi u Velikoj Britaniji (100.000 m³) povišio cene za 10—11%. U stvari, krajem marta na tržištu u Evropi dominirale su ponude iz SSSR-a i zemalja Istočne Evrope.

Izvoznici iz Švedske i Finske već su u februaru povišili cene za 10%, i sve do aprila su insistirali na daljem povećanju cena. I pored obimnih ponuda »Eksportlesa« i njegovih povoljnih cena, švedski izvoznici su bili zadovoljni obimom prodaje. Već do kraja februara, prodali su 2.460.000 m³, ili za 1 milion m³ više nego u istom periodu protekle godine. Uvoznici, pa i oni iz Velike Britanije, kupovali su od izvoznika iz SSSR-a i zemalja Istočne Evrope koliko su mogli dobiti, a ostatak su morali da kupuju u Skandinaviji.

Početkom aprila švedske cene su bile sledeće, CIF evropske luke u švedskim krunama, borovina, u/s, planke, zavisno od širine, 700—825, daske, zavisno od debljine, 1000—1325, borovina V klasa, planke 575—625, daske 650—685, V klasa, daske i planke 475—520. Ove cene se uglavnom odnose na isporuke u I polugodju. Za isporuke u II polugodju tražene su cene koje su za 50 šv. kruna više od ovih.

I pored naraslih ekonomskih poteškoća, uvoznici iz Italije bili su vrlo zainteresovani za kupovinu. Naročito je bila tražena građa slabijeg kvaliteta. Razlog tome su smanjene zalihe i strah od daljeg pada vrednosti lire. Pad kursa lire doveo je italijanske uvoznike u vrlo nezgodnu situaciju. Praktički, oni su, pored povišenja cena na tržištu od 20%, morali posle 20. januara da plate više samo zbog pada kursa lire još 30%. Zbog toga su morali ponovo da povedu pregovore o reviziji cena u ugovorima zaključenim s izvoznicima iz SSSR-a i zemljama Istočne Evrope. Neki su od njih iskoristili ovu priliku za traženje povišenja cena i do 40%. Naime, cene iz II ponude »Eksportlesa«, koje su na snazi od 1. marta do 31. maja, izražene u dolarima više su za 40% od cena u I ponudi izraženih u lirama.

Izvoznici iz Austrije bili su zadovoljni obimom zaključenih poslova. Najživlja je potražnja bila iz Italije i arapskih zemalja. Porastao je i izvoz u SR Nemačku, mada ima poteškoća zbog osetnog porasta cena. Potražnja iz Švajcarske je ostala na niskom nivou. U izvozu u arapske zemlje, na prvom mestu stoji Saudijska Arabija i Sirija. To se odnosi i na količine i na cene. Cene su povišene za 30% iznad cena u jesen 1975. g. Zaključci u Iranu, Egiptu i Grčkoj manji su od onoga što se očekivalo. Cene trupaca, i pored velike količine drva iz vetroloma i snegoloma, porasle su za 2—3%.

I tržište u Francuskoj bilo je oživelo. Naročit interes je pokazan za građu iz Skandinavije nakon dobrog prijema prve ponude »Eksportlesa« od 205.000 m³.

Uvoznici iz Velike Britanije do kraja marta zaključili su s izvoznicima iz SSSR-a i zemljama Istočne Evrope 1,800.000 m³. Očekuje se da će s »Exportlesom« zaključiti još daljnjih 300.000 m³.

3. GRAĐA LIŠĆARA

3.1. Trupci

U celom I kvartalu potražnja trupaca iz zapadne Afrike bila je veća od ponude. Posledica toga bio je snažan porast cena. Početkom II kvartala kupci su bili poplavili sve zemlje izvoznice. Ne pamti se da je ikada ranije bilo toliko potencijalnih kupaca za toliko malo robe. Stovarišta su bila prazna u lukama i u Evropi i Africi.

Zbog porasta cena piljene građe, pilane u Africi su nastojale da budu dobro snabdjevene trupcima. Na pilanama u području Abidjana režu se i trupci izvoznog kvaliteta. Ovo je dobro došlo uvoznicima u onim zemljama koje pretežno uvoze piljenu građu (Velika Britanija, Španija, Portugal). To nije obradovalo uvoznike u zemljama koje uvoze velike količine trupaca (SR Nemačka, Francuska, Italija).

Zabrana izvoza trupaca i piljene građe iz Nigerije naročito je pogodila uvoznike iz Velike Britanije. Oni su tražili zamenu u ostalim zemljama i nudili više cene. Nizak vodostaj na reci Sanghi i zakrčenost na železničkoj pruzi Brazaville-Pinte Noire otežavali su izvoz iz Centralno-afričke Republike, istočnog dela Kameruna, Konga i Zaira.

Cene koje su početkom aprila tražene za trupce nekih belih vrsta, pre svega trupce sambe, niko nije mogao ni pretpostaviti. U ovoj igri cena značajniju je ulogu imala Ghana. jer je Ghana Marketing Board neprestano podizao minimalne cene.

Poteškoće u snabdevanju klasičnim, pre svega crvenim, vrstama primorali su uvoznike iz Evrope da ponovo prihvate uvoz sekundarnih vrsta i da više pažnje posvete uvozu iz Jugoistočne kontinentalne i ostrvske Azije.

Cene trupaca u ovom su području u porastu, jer su, nakon duže pauze, Japanci ponovo počeli kupovati.

Porasla je i potrošnja trupaca evropskih vrsta. To se prvenstveno odnosi na bukove trupce. Čehoslovaci su npr. u Italiju prodali bukove trupce po cenama koje obračunate u austrijskoj valuti iznose 720 šilinga fco granica, ili za 150 šilinga po m³ ispod cene po kojoj prodaju austrijski izvoznici u Italiji.

3.2. Piljena građa

Potražnja piljene građe tropskih vrsta je bila visoka. Cene piljene građe sipo/utile dostizale su i 1000 DM za m³, CIF nemačke luke.

Potražnja piljene građe evropskih vrsta bila je vrlo živa. To se prvenstveno odnosi na piljenu građu hrasta i jasena, zbog visoke potražnje u industriji nameštaja, a posljednja 2 meseca i piljene građe bukve. Porast potrošnje je posledica

normalizovanja zaliha u glavnim zemljama uvoznicama: Velikoj Britaniji, Italiji i Španiji. To je dovelo i do porasta cena za oko 20%. Pošto je jugoslovenski izvoz bukove piljene građe uglavnom orijentisan u Italiju, a prodaja vršena u lirama, porast cena je anuliran padom kursa lire. Orijentacija uglavnom samo na jedno tržište uvek može imati loše posledice.

Velika Britanija je nekada bila najvažnije jugoslovensko tržište bukove piljene građe. Tako je u Veliku Britaniju izvezeno 1939. g. 70.000 m³, 1949. g. 144.000 m³ 1953. g. i 1954. g. blizu 100.000 m³. Posle toga izvoz pada, i 1975. g. iznosi svega 5.000 m³. Upravo Jugoslavija je u britanskom uvozu bukove piljene građe učestvovala 1949. g. sa 81,6%, 1953. g. 53,9%, a 1975. g. 4%. Mnogobrojni su razlozi pada izvoza jugoslovenske piljene građe bukve u Veliku Britaniju. Stručnom analizom bi se moglo dokazati da je malen dio onih razloga koji se navode kao uzrok padu ekonomski opravdan. Čini nam se da bi 1976. g. i 1977. g. bilo pravo vreme za povratak na britansko tržište. Bojimo se da će kraj 1978. i cela 1979. g. opet biti loše za izvoznike drva.

Pošto je privreda u SR Nemačkoj prva pokazala znakove oživljavanja — to je i potražnja bukove piljene građe na unutrašnjem tržištu oživela već početkom godine. Prvenstveno je tražena piljena građa boljeg kvaliteta. Velike pilane su do početka aprila rasprodale količine za 1976. g. Neparene samice za izvoz prodavane su 260—280 DM, klasa I parena po 340—400 DM, a građa za ramove po 190—230 DM za 1 m³ fco granica.

Potražnja piljene građe hrasta bila je naročito živa. Na unutrašnjem nemačkom tržištu postižu se cene, fco pilane, za m³: građe za ramove 350—450 DM, kladarke I klase 900—1000 DM, a kladarke II klase po 550—600 DM.

4. FURNIRI I PLOČE

Posle završetka sajma u Kölnu i porasta potražnje nameštaja, porasla je potražnja furnira. Do izvesnog pada potražnje došlo je krajem marta. Potražnja hrastovog furnira dobrog kvaliteta bila je neprekinuto dobra i nije mogla biti uvek podmirjena. Hrastov furnir dobrog kvaliteta dostigao je cenu od 2,60 dolara za m². Za furnir vrhunskog kvaliteta traži se i 3,90 dolara za m².

Mada je potrošnja tikovog i orahovog furnira mnogostruko manja od potrošnje hrastovog furnira, cene su rasle; tikovog zbog toga što su Japanci kupili znatne količine u Burmi, a orahovog što su Amerikanci bili ubeđeni da će zbog mode potražnja ujanen znatno porasti.

Potražnja crvenog furnira iz afričkih vrsta podmiravana je sa znatnim teškoćama, odnosno s istim teškoćama s kojima su nabavljani i trupci. Potražnja je uglavnom bila usmerena na sapelli i kosipo.

Potražnja jasenovog furnira za bajcovanje mogla je da bude zadovoljena. Nabavka trešnjevog furnira, koji je bio u modi, bila je teška. Poku-

šavalo se taj problem rešiti uvozom iz SAD, te uvozom iz Meksika i Brazila onih vrsta koje zamjenjuju trešnju. Furnira slabog kvaliteta svih vrsta (osim trešnje) bilo je dosta na tržištu i teško se mogao prodati.

Oživljavanje u industriji nameštaja i građevinskoj delatnosti dovelo je do porasta potražnje šper i panelploča.

Stanje na tržištu šperploča i panelploča u Evropi bilo je zadovoljavajuće. Zbog smanjenih zaliha i narasle potražnje od strane potrošača, uvoznici iz Velike Britanije pokazivali su veliku aktivnost. Zbog toga su finski uvoznici uspjeli da bez većeg otpora povise cene šperploča i panelploča. Udruženje finskih proizvođača šperploča odlučilo je da za III kvartal povisi cene za 10% u odnosu na cene iz I polugodja. Uvoznici u Velikoj Britaniji došli su u poteškoće zbog pada vrednosti funte, jer gotovo u svim ugovorima postoji klauzula da promena kursa ispod određene granice tereti uvoznike. I pored toga uvoznici su pokazivali živu interes za terminske kupovine. Početkom aprila završeni su pregovori o kupovini šperploča s »Eksportlesom«.

Industrija šperploča od duglazije iz Kanade bila je puna naloga zbog visoke potražnje u SAD. Zbog toga su u toku nekoliko nedelja tri puta povišene cene, negde i do 40%. Izvoznici su povukli ponude s britanskog tržišta dok ne vide šta će biti sa kursom funte. U svakom slučaju imaju nameru da povise cene. Cene šperploča su rasle u gotovo svim zemljama. Prosečno povišenje iznosilo je 20—25%. Cene ploča duglazije su u stalnom porastu. Tako se krajem marta brušena ploča duglazije iz SAD i Kanade, debljine 19 m/m, prodavala u SR Nemačkoj po 17 DM/m², a ploče za pakovanje 19 m/m po 10,30 DM/m².

Francuske fabrike borovih šperploča imaju narudžbe za nekoliko meseci unapred i rade punim kapacitetom.

Nedostatak trupaca za ljuštenje bila je opšta pojava i u Severnoj Americi i Evropi. Zbog toga je i teško odgovoriti narasloj potražnji. Tu će priliku svakako iskoristi veliki proizvođači u jugoistočnoj Aziji (Singapur, Malaja, Filipini, Južna Koreja, Taiwan).

Industrija šperploča u Japanu bila je uvela samoograničenje proizvodnje koje je trajalo 6 meseci. To ograničenje dalo je rezultate, i krajem marta cene su blago povišene. Tako su cene ploča lauana 4 m/m, 3 × 6 stopa, porasle s 325 yena u januaru na 385 yena u martu. To su upravo cene koje su bile na snazi pre godinu dana.

Industrija ploča iverica prebrodila je teškoće u koje je bila zapala 1975. g. Zbog porasta potrošnje, koje je usledilo neposredno posle održanog sajma u Kölnu, došlo je i do blagog porasta cena. U SR Nemačkoj su 25 marta cene povišene za 5—8%. Fabrike su pune naloga, a rokovi isporuke su 4—6 nedelja.

Čak su i Rumuni odlučili da se prilagode cenama na međunarodnom tržištu pa su povišili cene.

Jesenski međunarodni Zagrebački velesajam

10 — 19. IX 1976.

Opći sajam robnih uzoraka s najnovijom proizvodnjom drvne industrije, strojogradnje, crne i obojene metalurgije, brodograđevne industrije, elektroindustrije, precizne mehanike i optike, kemijske industrije, industrije motora i vozila, građevinske industrije, tekstilne industrije, prehrambene industrije, opreme za turizam i ugostiteljstvo i dr

60 zemalja

6.500 izlagača

300.000 izložaka

500.000 m² izložbenog prostora

Reprezentativan nastup jugoslavenskih proizvođača nameštaja s najsuvremenijom proizvodnjom

POSJETITE — IZLAŽITE — POSLUJTE

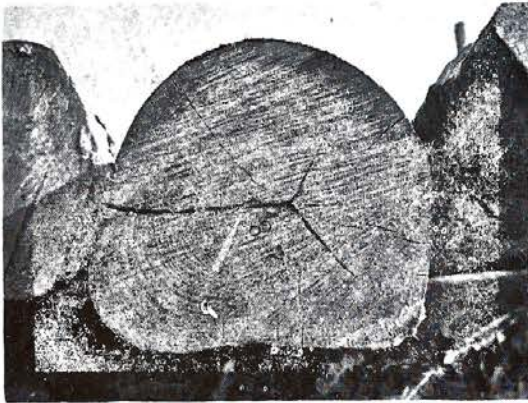

zagrebački velesajam

Zaštita trupaca i piljene građe protiv truleži i insekata

Premda je do sada mnogo pisano u našim stručnim časopisima o zaštiti trupaca i drvnih sortimenata, ipak na tom području nije učinjen znatan napredak.

U pogledu zaštite drva, naša drveno-industrijska poduzeća još su uvijek na sličnom nivou kao prije 20—30 godina. Slično vrijedi i za šumarstvo. Najosjetljivije vrste, kao bukovina u obliku trupaca, hrastovina i drvo četinjača, često se puta nalaze u takvom stanju da se postavlja pitanje rentabilnosti daljnje prerade.

Slika 1. Bukov trupac nezaštićen

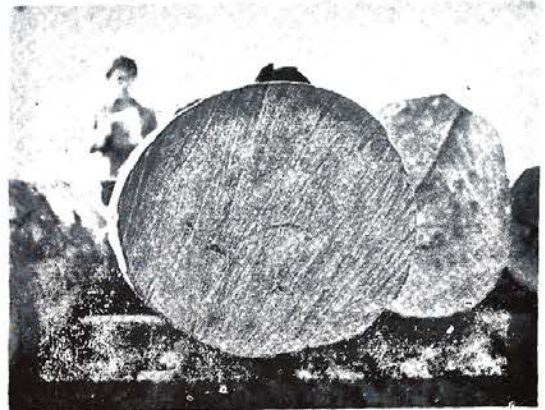
Slično vrijedi i za razne drvene sortimente. Zato bi jednom trebalo krenuti s mrtve točke i poduzeti sve što je moguće da se te vrijedne sirovine, o kojima ovisi standard i blagostanje našeg radnog čovjeka, spase od propadanja ili smanjivanja vrijednosti. Do danas nije skoro ništa učinjeno da se stvore mogućnosti za masovnu zaštitu bukovih trupaca i piljene građe.

Institut za drvo, Zagreb ove godine izvršava provjeravanje nekoliko preparata koji služe za zaštitu bukovih trupaca protiv prozuklosti i truleži. Ukoliko se pri tom ispitivanju pokažu pozitivni rezultati, tada bi jedna naša kemijska industrija preuzela obvezu proizvodnje tih preparata.

Ispitivat će se preparati i postupci koje za tu svrhu preporučuje tvrtka Bayer — Dessowog pod nazivom Basiment ASR — N u kombinaciji sa sredstvima koja imaju insekticidno-fungicidna svojstva — Basileum PO i Basileum IO. Usporedo ispitat će se domaća sredstva poduzeća Silva-produkt — Ljubljana, te neki oblici zaštite i sredstva koja su izrađena u laboratoriju Instituta za drvo u Zagrebu. Radovi zaštite provodit će se na nekoliko različitih mjesta tako da se ustanovi i utjecaj klimatskih uvjeta. Trupci će biti izrađeni iz svježih oborenih i potpuno zdravih stabala.

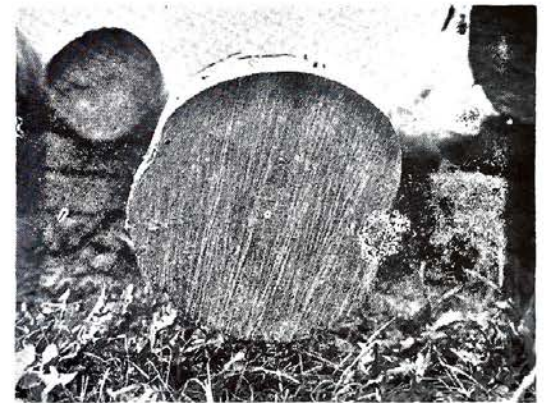
Važno je da se ustanovi učinak sredstava Basileum PO i Basileum IO — jer, iako imamo i do-

maćih sličnih sredstava, njihov učinak i vrijednost nisu ujednačeni i sigurni, pa će ova sredstva koja posjeduju solidne ateste i provjeru biti od velike vrijednosti za procjenjivanje postojećih naših sredstava. Nadalje izvršit će se na nekoliko mjesta na stovarištima drveno-industrijskih poduzeća i šumskih gospodarstava zaštita kako trupaca tako i piljene građe spomenutim sredstvima koje proizvodi tvrtka Bayer-Dessowag.

Slika 2. Bukov trupac zaštićen preparatom izrađenim u laboratoriju Instituta za drvo (polivinil bez punila)

Basileum PO je uljasti koncentrat koji se prilikom upotrebe razređuje na potrebnu koncentraciju s mineralnim uljima. Preparat posjeduje visoku toksičnost za gljive uzročnike truleži te dobru penetraciju, a malu isparljivost iz tretiranih površina. Može se primijeniti jednako za zaštitu trupaca i piljene građe postupkom prskanja, uranjanja ili premazivanja četkama. Prilikom obrade ne mijenja boju drva, aromatičnog je mirisa, a gustoća mu je 1,27 g/cm³. Ovo je sredstvo djelotvorno i protiv pojave modrenja kod četinjača. 8—10% otopina ovog koncentrata upotrebljava se za prskanje trupaca ili piljene građe, a utrošak

Slika 3. Bukovi trupci zaštićeni preparatom izrađenim u laboratoriju Instituta za drvo (polivinil s punilom)

sredstva računa se na jedinicu površine, tj. m², i iznosi oko 100 — 150 g.

Ukoliko se želi da sredstvo ima i insekticidna svojstva, onda se 10% otopina Basileuma PO-pomiješa s Basileumom IO u određenom omjeru 1—5% pa se tako dobije insekticidno — fungicidno sredstvo. Ako želimo da insekticidnost bude jače izražena, tada se dodaje veća količina Basileuma IO.

Budući da se stupanj insekticidnosti može mijenjati dodatkom Basileuma IO, ova kombinacija bila bi veoma pogodna za zaštitu prema tome kakav efekt se želi postići, tj. preventiva ili kurativa, što je neobično važno. U slučaju preventive bila bi dovoljna manja koncentracija.

Do sada još nismo imali nikakvo sredstvo koje bi služilo za tretiranje četinjača u obliku trupaca i piljene građe protiv pojave modrenja ili sredstvo za zaštitu parene bukovine od napada plijesni. Pojava plijesni kod parene bukovine veoma je neugodna, pa, iako se ne radi o razaračima drva, ipak prilikom prodaje ili daljnje prerade nanosi plijesni moraju se ukloniti, što zahtijeva velik utrošak radne snage i vremena. Takva sredstva također se moraju uvesti u praksu, budući da je daleko jeftinije provesti zaštitu nego plaćati čišćenje, a čišćenjem se opet ne dobije kvaliteta kakva se na tržištu traži.

Slika 4. Piljena bukova građa nezaštićena

Brodogradilišta često traže od Instituta za drvo sredstva za zaštitu tzv. brodskih saonika od napada štetnika u moru, kao što je primjerice *Teredo navalis*. Naravno da je teško rješavati takve probleme budući da naša industrija ne proizvodi

ni jedno sredstvo pogodno za impregnaciju drva u moru, koje bi u isti mah bilo toksično protiv *Tereda navalis*, jednog od najpoznatijih i najčešćih razarača drva u našim vodama. Stoga bi bilo uputno kad bi jedna naša tvornica proizvodila takvo sredstvo makar i po licenci.

Nije rijetka pojava da se, recimo, insekti razarači drva iz porodice *Lytidae* ili *Anobidae* javljaju masovno kao napadači ili razarači parketa. Parketi mogu jednako biti napadnuti na skladištima prodavača parketa ili dapače u stanovima.

Slika 5. Piljena bukova građa zaštićena na čelima preparatom izrađenim u laboratoriju Instituta za drvo i poprskana insekticidno-fungicidnim sredstvom na bazi pentaklorfenola

Provesti zaštitu parketa na skladištu ili u stanovima preventivno ili kurativno veoma je teško, jer treba voditi računa o tome da sredstvo ne smije biti štetno za ljude. Nijedno od sredstava koje mi sada proizvodimo nije pogodno za zaštitu drva u stanovima, jer mogu biti štetna po ljudsko zdravlje. Postoji mogućnost, ukoliko se radi o napadnutim parketima u stanovima, da se izvrši raskušivanje pomoću plinova. Za taj način nismo posve sigurni da će ličinke i insekti uginuti, a još manje da kasnije neće ponovo doći do zaraze. Trebalo bi svakako imati jedno jako toksično sredstvo protiv insekata ali neškodljivo za ljude. U tom slučaju drvo će biti trajno zaštićeno bez bojazni o ponovljenoj zarazi. Takvo sredstvo proizvodi također firma Bayer — Dessowag, pa bi ga bez odlaganja trebalo i kod nas proizvoditi.

Dr Slavko Kovačević